

دستورالعمل اجرایی ضوابط فنی بهداشتی و مقررات صدور مجوز بهداشتی واحدهای پرورش زنبور عسل به عنوان مشاغل خانگی

مقدمه

در راستای « قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی » مصوب مورخ ۱۳۸۹/۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی به منظور حمایت از روستائیان به عنوان یکی از ارکان اقتصادی تولید که با حداقل سرمایه گذاری ثابت و بکارگیری اعضای خانوار در فرآیند تولید ، علاوه بر تامین نیازهای غذایی خود ، سهمی از تولید فرآورده های دامی کشور را به خود اختصاص داده اند و به منظور پایداری روستا ، مهاجرت معکوس و تولید محصولات دامی با هزینه های کمتر و قیمت تمام شده پایین تر ، بدینوسیله دستورالعمل « ضوابط فنی بهداشتی و مقررات صدور مجوز بهداشتی واحدهای پرورش زنبور عسل به عنوان مشاغل خانگی (کسب و کار خانگی) » در مناطق روستایی به استناد قانون سازمان دامپزشکی کشور- مصوب سال ۱۳۵۰ و آئین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی- مصوب ۱۳۸۷ به شرح زیر تعیین می شوند :

فصل اول : کلیات

ماده ۱- هدف :

اعمال ضوابط بهداشتی و ساماندهی و حمایت از سرمایه گذاری و اشتغال مولد و تولید بهداشتی عسل توسط عضو یا اعضای خانواده روستایی در فضای مسکونی .

ماده ۲- تعاریف :

واژه ها و اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل دارای مفاهیم زیر است :

۱. سازمان : سازمان دامپزشکی کشور
۲. اداره کل : اداره کل دامپزشکی استان
۳. مجوز بهداشتی : مجوزی است که برای واحدهای پرورش زنبور عسل که دارای حداقل شرایط بهداشتی (موضوع این دستورالعمل) هستند ، توسط شبکه دامپزشکی شهرستان به عنوان ناظر بهداشتی صادر می شود.
۴. نظارت بهداشتی : فرآیندی که از طریق صدور پروانه و سایر مجوزهای بهداشتی و بازرسی بهداشتی توسط سازمان اعمال می گردد.
۵. دامپزشک روستا : دامپزشک روستا به فردی اطلاق می شود که از طریق عقد قرارداد خرید خدمت، زیر نظر اداره کل دامپزشکی استان مسئولیت نظارت بهداشتی واحدهای پرورش زنبور عسل و سایر واحدهای مورد نظر به عنوان مشاغل خانگی در سطح روستا را براساس سوابق کاری و توان علمی و موقعیت محل های پرورشی مطابق شرح وظایف ابلاغی از سوی سازمان ، بر عهده دارد .

فصل دوم : ضوابط فنی بهداشتی

- ماده 3-** محل پرورش زنبور عسل باید در فضای مسکونی (محوطه منزل خانواده روستایی) باشد .
- تبصره :** عضو یا اعضای خانواده روستائی می تواند صرفا متقاضی یک نوع فعالیت به عنوان مشاغل خانگی در فضای مسکونی خود باشد.
- ماده 4-** منطقه در نظر گرفته شده برای پرورش زنبور عسل باید دارای پوشش گیاهی مناسب و کافی جهت بهره گیری کلنی های زنبور عسل و نیز شرایط آب و هوایی مناسب برای پرورش زنبور عسل باشد .
- ماده 5-** حداقل مساحت زمین باید به نحوی در نظر گرفته شود که علاوه بر تامین فضای کافی جهت استقرار کندوها ، فضای لازم جهت تاسیسات (از قبیل : اتاق ضد عفونی (گاز دادن) کندوها و پوکه ها و استحصال عسل و موم و...) فراهم باشد.
- تبصره :** به ازای هر کلنی زنبور عسل ، حداقل ۲ متر مربع در نظر گرفته می شود.
- ماده 6-** حداکثر ظرفیت واحد پرورش زنبور عسل در قالب مشاغل خانگی 30 کندو می باشد .
- ماده 7-** حریم بهداشتی واحدهای پرورش زنبور عسل در قالب مشاغل خانگی با یکدیگر و نیز با سایر اماکن دامی و صنایع وابسته به دام در داخل محدوده روستا (شامل بافت موجود روستا و گسترش آتی آن در دوره طرح هادی روستایی) لحاظ نمی شود .
- ماده 8 :** به منظور کاهش مخاطرات بهداشتی ، رعایت موارد زیر در طراحی محل استقرار کندوهای زنبور عسل الزامی است :
1. محل استقرار کندو ها نباید در معرض باد سرد قرار گیرد و ترجیحا در فصول سرد سال آفتاب گیر باشد .
  2. محوطه فضای مسکونی محل استقرار کندو ها باید عاری از هر گونه فضولات ، گندآب یا هر عامل مخاطره آمیز برای بهداشت کلنی های زنبور عسل باشد .
  3. **ماده 9 :** واحد پرورش زنبور عسل باید دارای مکان مناسب برای نگهداری عسل و برگ موم متناسب با ظرفیت واحد و دارای امکانات لازم برای تامین دما و تهویه مناسب باشد.
  4. **ماده 10 :** واحد پرورش زنبور عسل باید دارای اتاقک استحصال عسل (جهت استقرار اکستراکتور و سایر تجهیزات مربوط به استخراج عسل و موم) و نیز اتاقک ضد عفونی / گاز دادن کلیه لوازم و تجهیزات از قبیل کندو و قاب و... باشد .

ماده 11: تامین سایر امکانات و تجهیزات لازم از قبیل: لباس زنبورداری و کلاه توری، دستکش (چرمی، کتانی و ..)، دودی، چنگال، اکستراکتور، اهرم (برای جا به جا کردن قاب هایی که در کندو به هم چسبیده اند و ..)، صافی دوبل (برای جدا کردن ذرات معلق در عسل بعد از استراکتور کردن)، کاردک، هم زن عسل، برس نرم (برای جدا کردن و یا راندن زنبور ها از روی قاب)، ظرف غذا خوری (برای تغذیه زنبور عسل)، قرقره سیم گالوانیزه (برای سیم کشی قاب ها که به هنگام استراکتور کردن موم از قاب جدا نگردد)، تخته موم دوز (تکیه گاهی برای موم به هنگام موم دوزی)، جعبه بزرگ یا کندوی خالی (برای حمل قاب های عسل و ..)، موم دوز (وسیله ای برای موم دوزی)، موم بر، فرم چوبی، ضروری است.

فصل سوم: صدور مجوز بهداشتی

ماده 12: برای صدور مجوز بهداشتی تاسیس، اقدامات زیر انجام می شود:

1. ارائه معرفی نامه از سازمان جهاد کشاورزی استان (مدیریت شهرستان)
2. ارائه درخواست مجوز بهداشتی تاسیس واحد پرورش زنبور عسل به عنوان مشاغل خانگی به شبکه دامپزشکی شهرستان از سوی متقاضی به همراه مدارک شناسایی (تصویر شناسنامه و کارت ملی) و کروکی محل احداث و نقشه جانمایی واحد به همراه مدارک مالکیت
3. بازدید از محل، تکمیل فرم مربوط و اعلام موارد مورد نظر به متقاضی به همراه نقشه تاییدی جهت اجرا
4. تعهد رسمی متقاضی مبنی بر تاسیس واحد برابر نقشه تاییدی از سوی شبکه دامپزشکی شهرستان
5. صدور مجوز بهداشتی تاسیس توسط شبکه دامپزشکی شهرستان با اعتبار شش ماهه

ماده 13: برای صدور مجوز بهداشتی بهره برداری، اقدامات زیر انجام می شود:

1. ارائه درخواست صدور مجوز بهداشتی بهره برداری واحد پرورش زنبور عسل به عنوان مشاغل خانگی به شبکه دامپزشکی شهرستان از سوی متقاضی
2. ارائه اصل مجوز بهداشتی تاسیس صادره
3. بازدید از محل، تکمیل فرم مربوط و بررسی انطباق واحد با دستورالعمل ابلاغی و نقشه تاییدی
4. تعهد رسمی متقاضی مبنی بر رعایت ضوابط و مقررات و دستورالعمل های ابلاغی از سوی اداره کل دامپزشکی استان / شبکه دامپزشکی شهرستان
5. صدور مجوز بهداشتی بهره برداری با اعتبار یک ساله توسط شبکه دامپزشکی شهرستان

تبصره: صدور مجوز بهداشتی بهره برداری به عنوان مشاغل خانگی در روستاها منوط به تعیین دامپزشک روستا برای دهستان مربوط به منظور نظارت بهداشتی واحدهای پرورش زنبور عسل و سایر واحدهای مورد نظر به عنوان مشاغل خانگی موجود در دهستان / روستا خواهد بود.

فصل چهارم : نظارت بهداشتی

ماده 14 : مسئولیت نظارت بهداشتی واحدهای پرورش زنبور عسل به عنوان مشاغل خانگی بر عهده دامپزشک روستا می باشد.

ماده 15 : به ازاء حداکثر هر ۶ دهستان یا حداکثر ده هزار واحد دامی ، یک نفر دامپزشک روستا در نظر گرفته می شود.

تبصره : دامپزشک روستا موظف است بر اساس برنامه زمان بندی ارائه شده به اداره کل دامپزشکی استان ، حداقل یک روز در هر هفته در مرکز یک دهستان (در محلی که از سوی دهیاری تامین می شود) ، مستقر شود.

ماده 16 : شرح وظایف دامپزشک روستا به شرح زیر است :

1. اجرای دستورالعمل های بهداشتی - قرنطینه ای و برنامه های پیشگیری و کنترل و مراقبت بیماری ها بر اساس دستورالعمل های ابلاغی از سوی سازمان دامپزشکی کشور در کلیه واحدهای پرورش زنبور عسل به عنوان مشاغل خانگی
2. بازدید ادواری از واحدها و گزارش سریع و به موقع موارد بروز بیماری به اداره کل / شبکه دامپزشکی شهرستان وفق ضوابط اعلامی از سوی دفتر بهداشت و مبارزه با بیماری های طیور، زنبور عسل و کرم ابریشم
3. پیشنهاد و پیگیری تامین دارو ، مواد ضدعفونی کننده مناسب و همچنین تهیه لباس کار مناسب ، دستکش و ....
4. اعمال ضوابط و دستورالعمل های ابلاغی از سوی دفتر قرنطینه و امور بین الملل در خصوص حمل و نقل و ورود و خروج کندو های زنبور عسل
5. رعایت ظرفیت و نحوه بهره برداری در هریک از واحدهای پرورش زنبور عسل
8. آموزش افراد و کارکنان و کارگران جهت رعایت بهداشت فردی و حرفه ای و اصول فنی